

M.D.C. Sem.-3 Examination
501

Policy Communication

Time : 2-30 Hours]

March-2025

[Max. Marks : 70

Instructions: All the questions carry equal (14) marks.

Q.1 ભારતમાં નીતિ સંચાર (પોલિસી કમ્યુનિકેશન) ના કાયદાકીય અને બંધારણીય માળખાની ચર્ચા કરો. તેમજ નીતિ સંચારમાં પારદર્શિતા અને જવાબદારી સુનિશ્ચિત કરતી મુખ્ય બંધારણીય જોગવાઈઓ વિશે વિસ્તારથી જણાવો. (14 Marks)

Or

Q.1 (A) ભારતમાં સંચાર નીતિ ઘડવાની પ્રક્રિયામાં નીતિ આયોગની ભૂમિકા વિશે જણાવો. (7 Marks)

Q.1 (B) ભારતમાં સરકારી નીતિઓના સંચારમાં ઇન્ફર્મેશન અને કમ્યુનિકેશન ટેકનોલોજી (આઇસીટી) ના વિવિધ સાધનોનો ઉપયોગ કેવી રીતે મદદરૂપ બને છે. તે વિશે જણાવો. (7 Marks)

Q.2 ભારતમાં નીતિ ઘડવા માટે જવાબદાર સંસ્થાઓ વિશે જણાવી તેની ભૂમિકા વિશે વિશ્લેષણ કરો. તેમજ નીતિ ઘડતરની પ્રક્રિયામાં વિવિધ સરકારી અને બિન-સરકારી સંસ્થાઓ શું પાત્ર ભજવે છે?. તેના વિશે જણાવો. (14 Marks)

Or

Q.2 (A) રાજ્ય સરકાર અને કેન્દ્ર સરકારો સામે સમાજના લોકો સુધી અસરકારક રીતે નીતિઓ પહોંચાડવામાં આવતા પડકારો વિશે ચર્ચા કરો. (7 Marks)

Q.2 (B) સરકારી નીતિઓ વિશે માહિતી પ્રસારિત કરવામાં પ્રેસ ઇન્ફર્મેશન બ્યુરો (પીઆઇબી) ની ભૂમિકા વિશે જણાવો. (7 Marks)

Q.3 રાજ્ય સરકાર અને કેન્દ્ર સરકારની નીતિ સંચાર (પોલિસી કમ્યુનિકેશન) માં તેમના પાત્રો-જવાબદારી વિશે જણાવો. તેમજ વિવિધ નીતિઓના પ્રસાર અને સંચારની દ્રષ્ટિએ તેમની ભૂમિકાઓ એક-બીજાથી કેવી રીતે અલગ પડે છે?, તે વિશે જણાવો. (14 Marks)

Or

Q.3 (A) ભારતમાં નીતિ સંચાર માટે જવાબદાર મુખ્ય સંસ્થાઓની યાદી બનાવી તેમાંથી કોઈ પણ બે સંસ્થાઓના પાત્ર અને તેમની જવાબદારીઓ વિશે જણાવો. (7 Marks)

Q.3 (B) 'પોલિસી ડિડબેક' નો ખ્યાલ સમજાવો. તેમજ 'પોલિસી ડિડબેક' એ ભવિષ્યના નીતિ સંચારની વ્યૂહરચનાઓને કેવી રીતે પ્રભાવિત કરી શકે, તે વિશે જણાવો. (7 Marks)

Q.4 નીતિ દેખરેખ અને મૂલ્યાંકન (પોલિસી મોનિટરીંગ અને ઇવેલ્યુએશન) વિશે વિસ્તારથી સમજાવો. તેમજ નીતિ સંચાર(પોલિસી કોમ્યુનિકેશન)ને વિસ્તૃત રીતે સુધારવામાં તે કેવી રીતે મદદરૂપ થાય છે? તે વિશે જણાવો. (14 Marks)

Or

Q.4 (A) ભારતમાં પોલિસી કોમ્યુનિકેશનના સંદર્ભમાં માહિતી અધિકાર (આરટીઆઇ) કાયદાના મહત્વ વિશે ચર્ચા કરો. (7 Marks)

Q.4 (B) સરકારી નીતિઓને સમાજમાં હાંસિયામાં ધકેલાઈ ગયેલા અને ગ્રામીણ ક્ષેત્રની વસ્તીને વધુ સારી રીતે કેવી રીતે પહોંચાડી શકાય, તે વિશે જણાવો. તેમજ આ હેતુ માટે કયા સાધનોની ઉપલબ્ધતા છે? તેમનો ઉલ્લેખ કરો. (7 Marks)

Q.5 નીચેના બાર પ્રશ્નોમાંથી સાત પ્રશ્નોના જવાબ આપો. (14 Marks)

1. 'નીતિ આયોગ'નું જૂનું નામ શું છે અને તેનું નામ કયા વર્ષમાં બદલવામાં આવ્યું?
2. ભારતમાં વિવિધ સરકારી નીતિઓ વિશે જાગૃતિ લાવવા માટે જવાબદાર કોઈપણ બે સંસ્થાઓના નામ જણાવો.
3. 'પોલિસી મોનિટરીંગ' ના બે શ્રેષ્ઠ ઉદાહરણો આપો.
4. અસરકારક નીતિ સંચારના માર્ગમાં આવતા કોઈ પણ બે અવરોધો વિશે જણાવો.
5. જેનો ઉપયોગ સરકાર દ્વારા નીતિ પ્રસાર માટે સૌથી વધુ થતો હોય, તેવા કોઈ પણ બે સંચારના સાધનોના નામ જણાવો.
6. 'ઈ-ગવર્નન્સ' શું છે? સમજાવો.
7. ભારતમાં નીતિ-સંબંધિત દબાણ માટના કોઈ પણ બે દબાણ-જૂથો વિશે જણાવો.
8. સરકારી સંચારમાં પારદર્શિતાને પ્રોત્સાહન આપતા હોય, તેવા કોઈ પણ બે કાયદાઓ વિશે જણાવો.
9. જાહેર આરોગ્ય નીતિઓના સંચારમાં મુખ્ય ભૂમિકા ભજવતી, ખાસ કરીને રોગચાળા અથવા રોગચાળા જેવી આરોગ્ય ક્ષેત્રની કટોકટી દરમિયાન કાર્યરત કોઈ પણ બે ભારતીય સંસ્થાઓના નામ જણાવો.
10. ભારતમાં જાહેર વિતરણ વ્યવસ્થા (PDS) સમજાવો. તેની કોઈપણ એક યોજનાનું નામ જણાવો.
11. પોલિસી કોમ્યુનિકેશનમાં 'અસર આકારણી-(ઈમ્પેક્ટ એસેસમેન્ટ)'નો હેતુ સમજાવો.
12. નિરક્ષર લોકો સુધી સરકારી નીતિઓ પહોંચાડવામાં આવતા મુખ્ય બે પડકારો જણાવો.

Masters in Development Communication (MDC)
Third Semester Examination
MDC-501 Policy Communication
March- 2025
(English Version)

E1646-3

Total Marks: 70

Time: 2:30 Hours

Instructions: All the questions carry equal (14) marks.

Q.1 Discuss the legal and constitutional framework of policy communication in India. What are the key constitutional provisions that ensure transparency and accountability in Policy Communication? **(14 Marks)**

Or

Q.1 (A) Describe the role of NITI Aayog in the policy framing process in India. **(7 Marks)**

Q.1 (B) How does the use of ICT tools help in the communication of government policies in India? **(7 Marks)**

Q.2 Analyze the institutions responsible for policy framing in India. What are the roles of various government and non-government bodies in policy formulation? **(14 Marks)**

Or

Q.2 (A) Discuss the challenges faced by the state and central governments in effectively communicating policies to the public. **(7 Marks)**

Q.2 (B) Explain the role of the Press Information Bureau (PIB) in disseminating information about government policies. **(7 Marks)**

Q.3 Examine the roles and responsibilities of the State and Central Government in Policy Communication. How do their roles differ in terms of policy dissemination and communication? **(14 Marks)**

Or

Q.3 (A) Mention and explain the role-responsibilities of any two key institutions responsible for policy communication in India. **(7 Marks)**

Q.3 (B) Explain the concept of 'Policy Feedback' and how it influences future policy communication strategies? **(7 Marks)**

Q.4 What is Policy Monitoring and Evaluation? How does it contribute to improving Policy Communication? Elaborate. **(14 Marks)**

Or

Q.4 (A) Discuss the significance of the Right to Information (RTI) Act in the context of Policy Communication in India. (7 Marks)

Q.4 (B) How can government policies be better communicated to marginalized and rural populations? What are the tools available for this purpose? Mention them. (7 Marks)

Q.5 Attempt any Seven out of Twelve: (14 Marks)

1. What is the old name of 'NITI Aayog' and when it was renamed in which year?
 2. Name any two institutions which are responsible for creating awareness about various government policies in India.
 3. Define two best examples of 'Policy Monitoring.'
 4. Mention any two barriers to effective policy communication.
 5. Name any two communication tools, which are most commonly used by the Government for policy dissemination.
 6. What is 'E-Governance'? Explain.
 7. Give two examples of a policy-related pressure group in India.
 8. Mention any two laws, that promotes transparency in government communication.
 9. Name any two institutions in India plays a key role in communicating Public Health Policies, especially during health emergencies such as epidemics or pandemics?
 10. Explain Public Distribution System (PDS) in India. Also name any one scheme of it.
 11. Mention the purpose of an 'Impact Assessment' in Policy Communication.
 12. Write two key-challenges in communicating policies for illiterate people.
-